

TMMOB
Şehir Plancıları Odası

Yayın Türü: Yaygın Süreli Yayın
Üç ayda bir yayınlanır
Oda birimlerine ve üyelere ücretsiz gönderilir.
Sayı: 37
Aralık 2006

**TMMOB Şehir Plancıları Odası Adına Sahibi
ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü**
Yaser Gündüz

Dergi Sekreteri
İbrahim Gündoğdu

Sayı Editörleri
Tolga Çilingir
Ulaş Ş. Kılıçkaya

Yayın Kurulu
Olgu Çalışkan
Ozlem Çelik
Sevilay Çetinkaya
Tolga Çilingir
İbrahim Gündoğdu
Mahir Kalaylıoğlu
H. Çağatay Keskinok
Ulaş Ş. Kılıçkaya
Tunga Koroğlu
Binali Tercan
Pınar Özbay
Pınar Özden
İknur Urkun Bowe
A. Cenap Yoloğlu

Yayın İdare Merkezi
Hatay Sokak No. 24/17
Kocatepe/ANKARA
Tel: 0312 417 87 70
Faks: 0312 417 90 55
e-posta: spo@spo.org.tr
www.spo.org.tr

Baskıya Hazırlık
PLR LTD. ŞTİ.-Şerife Eren
Tel: 0312 432 01 83-93 Faks: 432 55 22

Kapak Tasarımı
Şerife Eren

Kapak Fotoğrafı
Zeliha Demirel
"Kent'in Yalnızlığı"
Kentsel Çelişkiler Fotoğraf Yarışması 2006

Baskı
Mattek Matbaacılık
Basım Yayın Tanıtım Tic. San. Ltd. Şti.
G.M.K. Bulvarı Akyol İşh. No:83 /32 (Zemin)
Maltepe-Ankara
Tel: (0312) 229 15 02-03-04 Fax: (0312) 231 98 88

Basım Tarihi-Saati: 13.04.2007-10:00
3.500 Adet Basılmıştır

SUNUŞ...

1995'te çıkardığımız "İzmir ve Ege'de Planlama" temalı dergiden yıllar sonra, Planlama'nın İzmir sayısını oluşturma fikri, 6. Türkiye Şehircilik Kongresi'nin İzmir'de düzenlenmesi dolayısıyla doğdu. Organizasyon hazırlıkları sırasında, Odamız Genel Merkezi ile İzmir Şube arasındaki diyaloglar, bir İzmir sayısının çıkartılması için de kıvılcıma neden oldu.

Son birkaç yıldır, İzmir ve Ege gündemini meşgul eden konuların, aslında ülkede ya da dünyada yaşananlardan fazla bir farkı bulunmuyor; tabii ki konjonktürün yerel ayaklarındaki siyasi kimliklerin değişkenliğini saymazsak...

Odamızın İzmir ve Ege ile ilgili çalışma alanı içinde kimi idari yargı sürecine taşınmış konularla, kimi zaman noktasal ya da parsel ölçeğindeki duyarlılıklarla, kimi zaman kentsel bölge ya da alt bölge ölçeğinde ilkesel ve yasal karşı çıkışlarla gündem oldukça yoğun geçiyor. Üst ölçekli çevre, bölge ve alt bölge planlama çalışmalarına getirilen yeni yasal ve yönetsel düzenlemelerle yetkilerin yeniden tarif edilmek istendiği, ancak otoriteler arası çakışmalar ya da boşlukların yarattığı kaotik durumlar arasında ortaya çıkan ve çıkması olası sorunlara yönelik gösterdiğimiz dikkat, son zamanlarda bizi en çok meşgul eden konular arasında bulunuyor. Bir yandan alışık olmadığımız "yeni" planlama "dili"ni anlamaya çalışıyoruz, diğer yanda "eski dilde, ama yeni niyet"leri...

Dergide yer alan ilk yazı da, işte bu çerçevede bir deşifreyon getiriyor. Odamızın, idari yargıya taşınmış olduğu Çeşme-Alaçatı-Paşalimanı Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgeleri Çevre Düzeni Planı'nın barındırdığı sakinler, Çeşme Yarımadası'nda, özellikle sit alanlarında- yaşanan planlama sürecine ilişkin gelişmelerin ışığında, çarpıcı ilişki açılımlarıyla vurgulanıyor Aysel ve Ünverdi tarafından. Söz konusu makale, bağımsız karar alma süreçlerinin, planlamanın bütünselliğine ve korunması gereken alanların bu niteliklerine yönelik tehditlerin boyutlarını da ortaya koyuyor.

Kuşkusuz, söz konusu riskler yalnızca sit alanları ve Çeşme Yarımadası ile sınırlı değil. Nitekim, Sönmez ve Onmuş, dikkatleri Gediz Deltası'na çekiyorlar. Türkiye'deki sulak alanlara ilişkin genel sorunlardan sonra, Delta'da yaşanan sorunları, riskleri, potansiyelleri ortaya koyuyor, bölgede yaşayanların beklenti ve öngörülerini sıralıyorlar.

Üçüncü yazı, dergimizin önümüzdeki yayın programı içine aldığımız bir dosya konusuna yönelik değerlendirmeler içeriyor. Bal, yazısında planlama esasları, şehircilik ilkeleri ve kamu yararı üçlemesini modernizm paralelliğinde tartışırken; söz konusu kavramları, idari yargıya dayanak oluşturan temellerde sorgulamaya çalışıyor.

Belediye Meclisi onayından sonra, dergimizin basımı aşamasına rastlayan bir zaman kesitinde askıya çıkarılan İzmir Kentsel Bölge Nazım İmar Planı'na yönelik de bir yazı var bu sayımızda. Çukur ve Sılaydın, planı, yaşlılık dönemini yaşayan bireylerin plana ve planlamaya katılımı açısından irdeliyorlar. Birçok büyük şehrimizde olduğu gibi, İzmir'deki Kentsel Bölge Nazım İmar Planı da gerek hazırlık süreci, gerekse kararlarıyla çok tartışıldı. Çukur ve Sılaydın'ın dikkat çektikleri konular, her ne kadar yaşlı nüfus ile ilişkilendirilse de, "öteki" gruplar gibi, "temsiliyeti ve mutabakatı" konu edinen bütün eleştirilere rehberlik edebilecek bir sorgulama için bir kapı açıyor bu makale.

Özalp'in makalesi, İzmir'in mekansal yapısı üzerinde gerçekleşen tartışmalara dikkat çekiyor. İzmir'in gelişme potansiyellerini vurguladıktan sonra, kentte uygulamaya konan plan ve projelere değinen Özalp, yazısında, kent vizyonuna ilişkin bazı öneri ve varsayımlar geliştiriyor.

İzmir'in mekansal makroformunu önemli ölçüde etkileyen İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi, Karataş'ın makalesinde mercek altına alınıyor. Firmaların kümeleşme eğilimlerinin incelendiği çalışmada, üretim, rekabet, firmalar arası ilişkiler gibi bağlamlarda firmaların sektörel ve coğrafi konumları incelenerek sonuçlara varılıyor. Bu yönüyle makale, hem bu türde yapılabilecek çalışmalara

bir yol açarken, hem de sanayi işlevlerinin konum ve büyüklük gibi yer seçime etki edebilecek kriterleri açısından planlılar mesajlar veriyor.

İzmir'in 2015 organizasyonu için Milano ile birlikte gösterilen iki resmi aday kentten biri olması, ister istemez EXPO konusunun da Erdin ve Kokum tarafından bu sayıda ele alınmasını önemli kılıyor. Erdin ve Kokum, EXPO'lar konusunda tarihsel, kronolojik bir bilgilendirme yaparken, düzenledikleri dönemin özelliklerini ve ideolojilerini yansıtan ve geleceğe ilişkin kestirimler yapan bu organizasyonların mimari ve kentsel boyutlarına da dikkat çekiyorlar. Yer seçimi kriterlerini alternatifler üzerinden değerlendiren yazı, organizasyonun getireceği riskler ve fırsatlar konusunda da bir takım uyarılar içeriyor.

Ünverdi'nin makalesi, İzmir'deki endüstriyel firmaların 1950-2000 kesitinde yer değiştirme dinamiklerini ele alıyor. İmalat sanayinin mekansal yer değiştirme hareketlerini zamanlama rasyonelleri ve nedensellik gibi eksenlerde inceleyen makale, İzmir'deki firmaların risk almak istemeyen mobilitelere ve kentin merkezi noktalarında konumlanma gayretlerine dikkat çekiyor.

Bir önceki sayımızın konusu olan kentsel dönüşüm sorunu, Ankara ve İstanbul deneyimlerinden sonra İzmir'de de tartışılır hale geliyor. Dönüşüme sahne olacak mekanlardan biri de Karşıyaka'da Onur Mahallesi. Çırak ve Yörür'ün makalesinde Onur Mahallesi'ndeki "kentsel dönüşüm" tartışmaları, yalnızca mevzuat ve söylem çerçevesinde ele alınmıyor; dönüşüme hazırlanan mahalleli, basın ve yetkililer üçgeninde de veriliyor. Yazının sonuç bölümünde aktarılanlar, İzmir'in yavaş yavaş ısınmakta olan dönüşüm gündeminin geleceğine ilişkin bazı ipuçlarına işaret ediyor.

Bu sayıda alışveriş merkezlerini konu edinen iki makale bulunmakta. Kılıç ve Aydoğan, alışveriş kültürümüzdeki değişimlere değiniyor ve buna bağlı olarak alışveriş mekanlarının planlama ve tasarım tercihlerinde gözlenen yeni gelişmelere işaret ediyor, temalı alışveriş merkezleri ve "yaşam merkezi" kavramlarına dikkat çekiyor. Yazı, Forum Bornova örneğinde farklı kriterler üzerinden bir değerlendirme içeriyor. Alışveriş merkezleri ve İzmir örneklerini yeni "yaşam merkezi" söylemi bağlamında inceleyen bir başka yazı da, Saygın'a ait. Alışveriş merkezlerini, "yeni tüketim cennetleri" olarak tanımlayan Saygın, 1990'ların sonlarında başlayan İzmir'deki alışveriş merkezi furiasını incelemeye alıyor, bu merkezlerdeki gözlemlenen ekonomik metaforlara, sosyal unsurlara değiniyor.

Planlama ve özellikle tasarım sürecinin çoğu zaman göz ardı edilen aşamalarından biri de hiç kuşkusuz; uygulamalar. Kullanıcılardan tasarımlara ilişkin geri dönüşlerin alınmamasını bir sorun olarak tanımlayan Akad ve Çubukçu, "kullanım sonrası değerlendirme yöntemi"ni gündeme getiriyor. Kentsel açık alanlarda uygulanacak bu tekniği, benzeri tasarım süreçlerine bir "geri besleme" olanağı yaratması, makaledeki incelemenin başlıca olumlu yanlarından biri. Akad ve Çubukçu, söz konusu tekniği, geliştirdikleri kriterler doğrultusunda, İzmir'in iki yakasında (Mustafa Kemal Sahil Yolu ve Bostanlı Sahil Yolu) deneyerek, sonuçlara varıyorlar.

Konularını İzmir ve Ege'den alan makale ve yazıların yer aldığı bu sayıda, konusu doğrudan İzmir olmayan, ancak şehir planlama mesleğini İzmir'de sürdüren Demir, yazısında "kentsel kimlik" oluşturma gereğinden söz ediyor. Başlangıçta İzmir için önerdiği modeli, meslektaşlarıyla da paylaşması için dergimize davet ettiğimiz Demir, "uluslararası çocuk kenti" önerisini ortaya koyuyor.

Güner, 1950 sonrasında İzmir'de modern konut mimarisinde meydana gelen değişimleri, kentsel doku, yönetmelikler, yaklaşımlar, üretim biçimleri gibi bağlamlarda tartışıyor. Mimari düzeydeki çarpıcı örneklerle bezeli makalenin; mimarlık alanından kentsel planlamaya aktardığı kayda değer pek çok mesaj bulunuyor.

Dergide, artık bir gelenek olarak yer verdiğimiz hukuk köşesi ve yarışma projesi örnekleri yine bu sayıda yerini aldı. İzmir Konak Belediyesi Uzundere Rekreasyon Vadisi Projesi ile İzmir Büyükşehir Belediyesi İzmir Liman Bölgesi İçin Kentsel Tasarım Fikir Projesi yarışmaları bu sayıda yer verdiğimiz yarışma projesi örnekleri.

Dergide yer alan makalelerin yanı sıra, meslektaşlarımızca gönderilen denemeler, görüşler ve incelemeler de bulunuyor. Akın ve Yüksel'in lirik anlatımlarıyla kaleme aldıkları yazıları, yine Yüksel'in Konak Belediyesi'nin söyleşilerinden bir derlemesini, Karaçorlu'nun odamızın duyarlılığına paralel, İzmir hakkındaki kişisel görüşlerini, Alliano'i'un kazılarını gerçekleştiren Yaraş'ın, sular altında kalma riski bulunan kente ilişkin aktardığı geniş bilgileri ve potansiyelleri okuyabilirsiniz.

Yayın Kurulu olarak bu sayıda bir farklılık yapmak istedik. İzmir'de Şehir ve Bölge Planlama eğitimi veren iki kurumda yaşanan son yıllardaki bazı planlama stüdyosu deneyimlerini sunuyoruz. Dokuz Eylül Üniversitesi ile İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü'nde gerçekleştirilen bazı çalışmalardan yer verilen örneklerin, meslek pratiğine bir bilgi aktarımı ve açılım sunmasını diliyoruz.

Öte yandan Yayın Kurulumuz, meslek alanımızın ve odamızın gündemlerini de dikkate alarak önümüzdeki sayıların ana temalarını belirledi. 2007 yılında yayına hazırlanacak dergiler için yedi farklı konu başlığı belirlendi. Bu dosyalarımız yayına hazır hale geldikçe sıralanarak baskıya girecek ve okuyucuyla buluşacak.

Gelecek sayılarımızdaki dosya konularımızdan bir tanesi, "konut üretimi ve planlamasında yeni eğilimler" olarak belirlendi. Bu konu, sermaye birikim alanı olarak konut üretimi, TOKİ, kentsel dönüşüm ve uygulamaları, mortgage finansmanı, konut üretiminde yeni eğilimler gibi alt başlıklar altındaki bir çerçevede ele alınacak. Bir diğer sayının konusu, "üst ölçek planlama sorunsalı" olarak belirlendi. Söz konusu sayı; bölge planlamanın değişen tanımı, il gelişim planları, nazım planlar ve çevre düzeni planları, yetkiler, mevzuat, kalkınma ajansları gibi alt konularda açılımlara olanak sağlayacak.

"Kent, planlama ve kamu yararı" olarak belirlediğimiz diğer bir sayının konusu, planlamada süregelen "kamu yararı" kavramı üzerine yapılan tartışmaların paylaşımına olanak vermesi açısından düşünüldü. Sayı, kamu yararının değişen ya da değiştirilmek istenen anlamı, yeni "belediyecilik" anlayışları, kamu yararı kavramının birikimlilik kurumu çerçevesinde değerlendirilmesi, idari yargı süreçleri, toplum/kamu yararı, planlama türleri/projecilik, kamusal alan/meکان ilişkilerini tartışma olanağı verecek.

İstanbul ve Çukurova konulu iki özel sayı hazırlanacak Planlama Dergisi'nin gelecek sayıları için Yayın Kurulu'nun programında yer alan diğer iki konu da, "kent merkezleri" ve "kırsal alan planlaması" olacak. Her zaman olduğu gibi, bu belirlenmiş yedi ana konu çerçevesinde de ilginizi, katkılarınızı ve desteğinizi bekliyoruz. Yeni sayımızda buluşmak dileğiyle...

YAYIN KURULU